

Zbornik Dana Cvita Fiskovića VI.

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
Odsjek za povijest umjetnosti
Zbornik Dana Cvita Fiskovića

Recenzenti

Ivana Mance
Danko Šourek

Uredništvo

Jasenska Gudelj
Predrag Marković
Ana Marinković
Ana Munk

Fotografija na naslovnici:

Arhiv Accademia di San Luca, Rim

RAZMJENA UMJETNIČKIH ISKUSTAVA U JADRANSKOME BAZENU

Zbornik radova znanstvenog skupa
„Dani Cvita Fiskovića“
održanog 2014. godine

Uredili
Jasenska Gudelj
Predrag Marković

 FF press

Zagreb, 2016.

U ovoj knjizi objavljuju se radovi proizašli iz izlaganja na znanstvenom skupu

*XIV. Dani Cvita Fiskovića: Razmjena umjetničkih iskustava u jadranskom bazenu,
održanog od 30. rujna do 3. listopada 2014. u Orebićima i Korčuli*

Sadržaj

Jasenka Gudelj Uvodnik	6	Antonia Tomić Osmanska ostavština u Drmišu: od džamije Halila hodže do crkve sv. Ante Padovanskog	107
Josipa Lulić Reljefni prikazi Merkura s drugim štapom na području rimske Dalmacije <i>Le rappresentazioni di Mercurio con il secondo bastone nella Dalmazia romana</i>	9	<i>L'eredità ottomana a Dernis: dalla moschea di Halil hodja alla chiesa di Sant'Antonio da Padova</i>	
Rozana Vojvoda Cod. lat. 329 iz Nacionalne knjižnice Széchényi u Budimpešti: Argomenti za zadarsko porijeklo rukopisa u kontekstu suživota karoline i beneventane u rukopisima Dalmacije i južne Italije <i>Cod. lat. 329 della Biblioteca nazionale Széchényi a Budapest: argomenti per l'origine zaratina del manoscritto nel contesto della coesistenza della scrittura carolina e quella beneventana nei manoscritti della Dalmazia e dell'Italia meridionale</i>	19	Ivana Svedružić Šeparović Komplet liturgijskog ruha iz franjevačkog samostana u Zaostrugu <i>Un completo di paramenti liturgici del monastero francescano a Zaostrug</i>	117
Predrag Marković Crkva sv. Franje Asiškog u Puli – lokalno, regionalno i internacionalno <i>La chiesa di San Francesco d'Assisi a Pola nel contesto locale, regionale e internazionale</i>	33	Zoraida Demori Staničić Ikone sv. Spiridona s prikazom opsade Krfa 1716. godine <i>Icone di San Spiridione con la rappresentazione dell'assedio di Corfù del 1716</i>	127
Ana Marinković, Matko Matija Marušić Fatto a imitazione di quello di s. Marco. Istočnojadranske inačice korske pregrade crkve sv. Marka u Veneciji Fatto a imitazione di quello di s. Marco. <i>Le varianti del recinto del coro della chiesa di San Marco a Venezia lungo la costa orientale dell'Adriatico</i>	55	Silvija Banić Indijski <i>chintz</i> u obiteljskoj kući Fiskovića u Orebićima <i>Il chintz indiano nella casa della famiglia Fisković a Orebići</i>	139
Samo Štefanac Nikola Firentinac i toskansko kiparstvo generacije poslije Donatella <i>Niccolò di Giovanni Fiorentino e la scultura toscana della generazione dopo Donatello</i>	69	Iva Tržec Pasini, Ljerka Dulibić O procesima prijenosa u formiranju zbirke biskupa J. J. Strossmayera <i>Sui processi del trasferimento nella formazione della collezione del vescovo J. J. Strossmayer</i>	153
Danko Zelić Arhitektura dubrovačke Place – projekt 16. stoljeća <i>L'architettura dello Stradone di Dubrovnik – un progetto cinquecentesco</i>	79	Antun Baće Međuratna arhitektura Dubrovnika i nasljeđe Mediterana <i>L'architettura a Dubrovnik tra le due guerre e la tradizione mediterranea</i>	161
Duško Čikara Kasnobarokne reprezentativne bračke kuće tripartitnog tlocrta <i>Le case padronali tardobarocche a pianta tripartita di Brazza</i>	89	Jasenka Gudelj Baština i politika: izložba o dalmatinskoj arhitekturi u rimskoj Akademiji sv. Luke u lipnju 1943. <i>I beni culturali e la politica: mostra dell'architettura della Dalmazia presso la Reale Accademia di San Luca a giugno 1943</i>	173
		Zvonko Maković Šezdesete: umjetničke i kulturne veze Hrvatske i Italije <i>Gli anni sessanta: le relazioni artistiche e culturali tra la Croazia e l'Italia</i>	189

Razmjena umjetničkih iskustava u jadranskome bazenu

Predgovor

Razmjena umjetničkih iskustava u jadranskome bazenu šesti je zbornik znanstvenih radova sa skupova posvećenih uspomeni na Cvita Fiskovića u organizaciji Odsjeka za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Pet prethodnih svezaka, *Kultura ladanja* (ur. Nada Grujić, 2006.), *Renesansa i renesanse u umjetnosti Hrvatske* (ur. Predrag Marković i Jasenka Gudelj, 2008.), *Umjetnost i naručitelji* (ur. Jasenka Gudelj, 2010.), *Metamorfoze mita* (ur. Joško Belamarić i Dino Milinović, 2012.) i *Majstorske radionice u umjetničkoj baštini Hrvatske* (ur. Dino Milinović, Ana Marinković, Ana Munk, 2014.), zorni su pokazatelji istraživačkih usmjerenja i interesa sada već generacija povjesničara umjetnosti i drugih humanističkih znanstvenika u Hrvatskoj i regiji. Nastavljajući s predstavljanjem recentnih povijesno-umjetničkih tendencija, skup na kojem se temelji ovaj Zbornik, IV. Dani Cvita Fiskovića, održan u Orebićima i Korčuli od 30. rujna do 3. listopada 2014. godine, bio je posvećen razmjeni umjetničkih iskustava u jadranskome bazenu od antičkog doba do suvremenosti.

Kultura razmjene umjetničkih iskustava duboko je obilježila karakter kulturno-historijskog nasljeđa jadranskih obala. Prostor uz istočni rub jadranskog bazena, kao aktivna zona doticaja Istoka i Zapada, osobito je obilježen mobilnošću umjetnika i umjetnina, migracijama i hibridizacijama ideja, formi i ukusa. Ove su pojave u fokusu istraživača istočnojadranske baštine od početaka povijesti umjetnosti kao znanstvene discipline, pri čemu je dovoljno spomenuti interpretacije Adolfa Venturija, Ivana Kukuljevića-Sakcinskog ili pak Hansa Folnesicsa kao primjere tradicionalnih metodoloških pristupa poput jednosmjerno shvaćenih pravaca stilskih strujanja ili pak nacionalne paradigme. U posljednje je vrijeme, poetika mobilnosti i utjecaja u smislu istraživanja umrežavanja i čvorišta propitivana u knjizi koju je uredila Alina Payne (*Dalmatia and the Mediterranean. Portable Archaeology and the Poetics of Influence*, Brill, 2014.), a sličan dinamičan pristup „igri razmjene“ umjetničkih iskustava u temelju je i niza istraživačkih projekata iz povijesti umjetnosti koje financira Hrvatska zaklada za znanost, poput *Croatian medieval heritage in European context: mobility of artists and transfer of forms, functions and ideas* (voditelj: dr. sc. Miljenko Jurković) i *Visualizing Nationhood: the Schiavoni/Illyrian Confraternities and Colleges in Italy and the Artistic Exchange with South East Europe (15th – 18th c.)*, (voditeljica dr.sc. Jasenka Gudelj), čiji su sudionici urednici ovog Zbornika.

Procesi razmjene umjetničkih iskustava, odnosno njihovo odvijanje, protagonisti, uzroci i posljedice po umjetničku produkciju u fokusu su dakle okupljenih studija slučaja. Umjetnička djela i luksuzni produkti umjetničkog obrta, čitavi opusi, zbirke ali i historiografski pogledi i teorijski pristupi vizualnim umjetnostima i arhitekturi, problematiziraju se sada kroz uzajamnost veza te višestrano uvjetovan prijenos ideja, informacija i oblika. Ove se oblikovne i značenjske silnice ispituju u kontekstu nastanka djela ili pak tijekom njegova dugog trajanja u živoj interakciji s okruženjem. Prikazuju se i rezultati interdisciplinarnih istraživanja koja ispituju veze između likovno-umjetničke produkcije, njezinog proučavanja i gospodarskih, političkih, jezičnih, književnih i drugih faktora.

Petnaest studija slučaja koje slijede pristupaju opisanim fenomenima s vrlo različitih stajališta, doprinoseći poliedričnoj konačnoj slici. Specifične religijske, a time i umjetničke, ekspresije doticaja antičke rimske i autohtonih istočnojadranskih civilizacija opisuje Josipa Lulić, a medijevalni suživot pisama i knjižnih dekoracija Rozana Vojvoda. Identifikacijom razina kolanja identitetskih i političkih faktora u arhitektonskom oblikovanju crkava propovjedničkih redova u Istri pozabavio se Predrag Marković, a korskih pregrada nastalih po uzoru na crkvu sv. Marka u Veneciji Ana Marinković i Matko Marušić. Problemima putovanja umjetnika i stilskih ažuriranja (pa i onih kunsthistoričarskih) na paradigmatiskim primjerima arhitekture grada Dubrovnika i opusa umjetnika Nikole Firentinca bavili su se Danko Zelić i Samo Štefanac, a odjecima istih fenomena na rubu pučke arhitekture otoka Brača Duško Čikara. Prihvaćanje i anuliranje svjedočanstava osmanskog načina oblikovanja ispitivale su Antonia Tomić i Ivana Svedružić Šeparović, bilježeći re-uporabe turskih građevina i

tkanina u kršćanskom kontekstu. Topos borbe s inovjercima, ali i rekontekstualizaciju pravoslavnog sveca i načina slikanja razložila je Zoraida Demori Staničić. Dva su teksta osvjetlila kolanje umjetnina i vrijednih egzotičnih tkanina na tržištu 19. stoljeća: Silvija Banić opisuje okolnosti uvoza indijskog *chintza* u gradić na Jadranu, Cvitine Orebiće, dok Iva Pasini Tržec i Ljerka Dulibić pronađu ispod površine sakupljačke djelatnosti bi-skupa Strossmayera, identificirajući mehanizme i protagoniste procesa prijenosa umjetnina u danas najvažniju zbirku starih majstora u Hrvatskoj. Kompleksni prekojadranski odnosi dvadesetog stoljeća problematiziraju se u tri završna članka Zbornika: Antun Baće uspoređuje međuratnu arhitektonsku misao duboko obilježenu nasljeđem Mediterana u Dubrovniku i Italiji, uočivši gotovo potpuni izostanak komunikacije, dok Jasenka Gudelj čita političke i povijesno-arhitektonske konotacije posljednje izložbe fašističkog režima iz ljeta 1943. godine, posvećene upravo povijesnoj dalmatinskoj arhitekturi. Ponovo i plodonosno međusobno približavanje na kulturnom i umjetničkom polju Hrvatske i Italije nakon traume Drugog svjetskog rata opisuje pak Zvonko Maković, zatvarajući još jednom orbite odbijanja i privlačenja.

Četnaesti Dani Cvita Fiskovića i Zbornik *Razmjena umjetničkih iskustava u jadranskome bazenu* rezultat su dugotrajnih istraživanja teme u središtu interesa hrvatske povijesti umjetnosti ali i drugih srodnih humanističkih disciplina u regiji. Namjera je, kao što je to bio slučaj i kod dosadašnjih napora koji su u ovu sada već tradicionalnu manifestaciju i njezine rezultate uloženi, polučiti daljnja propitivanja i smjerove razmišljanja o kulturno-umjetničkim fenomenima u svojoj zaokruženosti njihova nastanka i opstojanja.

Jasenka Gudelj